

พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

หทัยรัตน์ หล่อศรี และ วิเชียร มั่นแท้

สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช 80280

5711226002@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 400 คน โดยเปิดตารางความน่าจะเป็นที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.807 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลจากการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และเพศหญิง อายุ 21 ปี ศึกษาอยู่ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มากที่สุด ส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นปีการศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ใช้งานบ่อยที่สุดประเภท Facebook เป็นลำดับที่ 1 เลือก Line เป็นลำดับที่ 2 และเลือก YouTube เป็นลำดับที่ 3 Facebook เป็นการติดต่อสื่อสารแบบครบวงจร ความถี่การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ทุกวัน ระยะเวลาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่อครั้ง คือ 3-4 ชั่วโมง ช่วงเวลาที่เข้าใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ ช่วงเวลาว่าง กิจกรรมที่นิยมใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ เพื่อรับข้อมูล ข่าวสารและความรู้ เครื่องมือที่ใช้เข้าเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ สมาร์ทโฟน/โทรศัพท์มือถือ สถานที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์บ่อยที่สุด คือ หอพัก และค่าใช้จ่ายในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยเฉลี่ยต่อเดือน 200-400 บาท พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอันดับที่ 1 คือ ด้านความคิด มีค่าเฉลี่ย 4.11 รองลงมา คือ ด้านความรู้สึก มีค่าเฉลี่ย 4.08 และด้านการกระทำ มีค่าเฉลี่ย 3.96 สำหรับด้านความคิดนักศึกษามีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา 3 ลำดับแรก คือ Facebook Line และ YouTube ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาให้หลากหลายโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหนึ่งในการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรม การนำเสนอ รวมทั้งการเรียนการสอนด้วย เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถทำให้เกิดแรงกระตุ้นได้ง่ายและสิ่งที่น่าสนใจคือ การบอกปากต่อปาก หรือกดแชร์แบ่งปันข้อมูลกันนั่นเอง ซึ่งคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันมักจะเชื่อคำพูดของบุคคลในกลุ่ม ตนเองมากกว่าการจะไปเชื่อโฆษณาโดยตรงนั่นเอง และยังเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข่าวสารของมหาวิทยาลัยให้แก่นักศึกษาได้รับทราบด้วย

คำสำคัญ: พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์, เครือข่ายสังคมออนไลน์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บทนำ

เทคโนโลยีนับว่ามีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการสื่อสารได้ปรับเปลี่ยนไปสู่ยุคใหม่ ซึ่งได้ นำเทคโนโลยีสารสนเทศด้านอินเทอร์เน็ตมาช่วยในการดำเนินกิจกรรมการสื่อสารมากยิ่งขึ้นและจาก ความนิยมในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตที่แผ่กว้างไปทั่วทุกหนทุกแห่ง ทำให้เกิดชุมชนออนไลน์ที่ขยายวงกว้างขึ้นกว่าเก่าหรือที่เรียกว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ซึ่งผู้คนหลากหลาย ที่มาหลากหลายที่มา หลากหลายเชื้อชาติ จากทั่วทุกมุมโลกมาอยู่รวมกัน [1]

ปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) สังคมโลกเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยที่มนุษย์นั้นสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็ว ทันใจและสะดวกสบาย ทำให้เกิดการเชื่อมโยงโลกทุกมุมโลกเข้าด้วยกัน ความเจริญก้าวหน้าและการเติบโตอย่างก้าวกระโดดด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) และเทคโนโลยีการ

สื่อสาร ได้เปลี่ยนวิถีทางการดำเนินชีวิต การดำเนินธุรกิจ และการสื่อสารของคนในสังคมไปอย่างมากมาย งานวิจัยด้านเทคโนโลยีการสื่อสารบ่งชี้ว่า สื่อหรือเครื่องมือสื่อสารที่ได้รับความนิยมในแต่ละช่วงเวลาจะมีอิทธิพลต่อความคิดของคนด้วย โดยมันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความคิดและความเข้าใจในการมองโลกรอบ ๆ ตัวเราด้วยในปัจจุบันนี้สังคมไทยได้มีการประยุกต์ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการสื่อสารอยู่หลายรูปแบบ เช่น Facebook, LINE, Instagram, YouTube, Google, Twitter เป็นต้น อย่างไรก็ตามในการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทหนึ่งในสังคมไทยนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อสังคม ผลกระทบทางบวก เช่น สามารถได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้น สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เป็นต้น ผลกระทบทางลบ เช่น เกิดภัยทางสังคมจากการที่ได้มีการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การได้รับข้อมูลหรือรูปภาพที่ไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าอินเทอร์เน็ตเป็นนวัตกรรมการสื่อสารที่เติบโตและได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วมากในปัจจุบัน เนื่องด้วยความสามารถในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในลักษณะสื่อประสม คือ สามารถสื่อความหมายทั้งในรูปแบบของข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและเสียง ไปในเวลาเดียวกัน ทำให้ผู้ใช้สามารถรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ผ่านบริการต่าง ๆ ของอินเทอร์เน็ตได้ การบริการอย่างหนึ่งที่น่าจะมีบทบาทและโดดเด่นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต [2]

อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทหนึ่งในสังคมไทยนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อสังคม ผลกระทบทางบวก เช่น สามารถได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้นสามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างสะดวกและรวดเร็วผลกระทบทางลบเช่นเกิดภัยทางสังคมจากการที่ได้มีการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การได้รับข้อมูลหรือรูปภาพที่ไม่เหมาะสมนักเรียนนักศึกษาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่กำลังเป็นที่นิยมในหมู่นักเรียนนักศึกษาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้รับความนิยมแพร่หลาย เนื่องจากเป็นการติดต่อสื่อสารที่ง่ายเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่กำลังเป็นที่นิยมอย่างมาก ได้แก่ Facebook, Twitter, Line นักเรียนนักศึกษาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยเริ่มจากการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนสนิท ไปยังเพื่อนของเพื่อนจนไปถึงบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน นักเรียนนักศึกษามีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในระหว่างเรียนหนังสือ บางคนมกมุ่นออนไลน์ทั้งวันตลอด 24 ชั่วโมง จนบางครั้งส่งผลกระทบต่อการศึกษา เช่น ไม่ตั้งใจเรียนหนังสือลืมทำการบ้าน หรือพักผ่อนไม่เพียงพอจนทำให้ต้องไปหลับในห้องเรียนและยังเกิดช่องว่างระหว่างความสัมพันธ์ในครอบครัว ถ้านักเรียนนักศึกษาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในทางที่ถูกต้อง เช่น ใช้ในการเรียนการสอนส่งงานทางเครือข่ายสังคมออนไลน์บอก ข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนการสอน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนนักศึกษาเอง เครือข่ายสังคมออนไลน์เปรียบเสมือนดาบสองคมที่มีทั้งผลดีและผลเสียซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ใช้บริการเอง ดังนั้นผู้ปกครองควรจะต้องดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิดคอยอบรมสั่งสอนและให้คำแนะนำกับบุตรหลาน ให้พักผ่อนให้เพียงพอไม่เล่นติดต่อนจนเกินไปเสียสุขภาพอาจส่งผลถึงการเรียนได้ แนะนำให้รู้จักการแบ่งเวลาให้เหมาะสม และหากิจกรรมอื่น ๆ ทำร่วมกันบ้างในวันหยุดเพื่อไม่ให้เด็กรู้สึกโดดเดี่ยวอยู่คนเดียวจนหันมาหมกมุ่นอยู่กับโลกของเครือข่ายสังคมออนไลน์เพียงอย่างเดียว

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เป็นช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อใหม่ที่เป็นที่นิยม มากจนกลายเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งของมนุษย์ในปัจจุบันเพราะเครือข่ายสังคมออนไลน์เปรียบเสมือน เป็นการบริการพื้นฐานของเว็บไซต์ของตัวเองและอนุญาตให้ผู้อื่นที่ใช้บริการเครือข่ายเดียวกันเข้าร่วม แบ่งปันประสบการณ์หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันได้หลายรูปแบบทั้งแบบข้อความ รูปภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหวโดยมีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนกลาง [3]

จากผลการสำรวจของจำนวนผู้ใช้งานระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ในประเทศไทยสื่อสังคมออนไลน์ที่มีจำนวนผู้ใช้งานสูงสุดคือ Social Network โดยมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อันดับ 1 Social Network 96.1% อันดับ 2 YouTube 88.1% และอันดับ 3 Search 7% ขณะที่การใช้งานเพื่อการซื้อขาย Shopping มีสัดส่วนอยู่ที่ 59% และใช้เพื่อขายของออนไลน์ 33.8% กล่าวได้ว่า บริการจาก Google คือ YouTube และ Search ซึ่งประเทศไทยใช้ Google Search เป็นหลักครองอันดับการใช้งานสูงสุด การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่คนไทยนิยมใช้มากที่สุด อันดับแรกคือ YouTube 97.3% ตามมาด้วย Facebook 94.8% และ LINE 94.6% นิยมมากที่สุด เพราะใช้สำหรับการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มเพื่อน [4]

ปัจจุบันเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของคนไทยเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ การทำงานหรือการส่งงานผ่านระบบอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตยังมีบทบาทสำคัญต่อการทำธุรกิจอีกด้วย เพราะอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ได้ง่ายรวดเร็ว และประหยัดค่าโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้เป็นอย่างมาก ซึ่งเหมาะต่อผู้ประกอบการตั้งแต่รายย่อยขึ้นไป โดยรูปแบบที่กำลังเป็นที่นิยมในปัจจุบันคือ สังคมออนไลน์ (Social Network) ซึ่ง

หมายถึง กลุ่มคนที่รวมกันเป็นสังคมและมีการทำกิจกรรมร่วมกันบนอินเทอร์เน็ต ในรูปแบบของเว็บไซต์ที่มีการเผยแพร่ออกไปเรื่อย ๆ หรือรูปแบบของการสื่อสารข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้เครือข่ายคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตกลายเป็นสังคม โดยสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งเพื่อการศึกษา ธุรกิจ และความบันเทิงได้แก่ Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, Google เป็นต้น [5]

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อให้ทราบถึงลักษณะประชากรและพฤติกรรมการใช้เครือข่ายออนไลน์ว่าเป็นอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำผลวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้บริหารหรือผู้ที่สนใจ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาและการปรับกลยุทธ์การเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 5 คณะ คือ คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร เช่น เพศ อายุ คณะ ระดับชั้นปี จะมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นการเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จะมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นการเลือกตอบ จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายปิดสอบถามพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิด จำนวน 3 ข้อ ด้านความรู้ 4 ข้อ ด้านการกระทำ 5 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะต่าง ๆ

ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1) การทบทวนวรรณกรรม สามารถนำแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ แนวคิดพฤติกรรม แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบของเครือข่ายสังคมออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเป็นแบบสอบถาม

2) นำวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มาเป็นแนวคำถามและสร้างเป็นแบบสอบถาม

3) นำเครื่องมือวิจัยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแบบสอบถามให้ครอบคลุมในทุกประเด็นและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม

4) นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยนำไปทดสอบ (Pre-Test) กับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง แต่มีคุณลักษณะตรงตามลักษณะของกลุ่มประชากรที่ใช้จริงในการวิจัย กล่าวคือ เป็นกลุ่มตัวอย่างหนึ่งก่อน 30 คน โดยนำผลของแบบสอบถามที่ได้ไปทดสอบข้อมูลในโปรแกรม SPSS เพื่อตรวจสอบว่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นรายด้านใช้สัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach) และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.807

5) นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องและตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปเก็บตัวอย่างจากนักศึกษา จำนวน 400 คน

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผลโดยสถิติ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ในเรื่องลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างและพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

การแปลผลค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ของเบสต์และคาร์ทน์ (Best & Kahn, 1993) ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 5.00 – 4.51 หมายถึง มากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.50 – 3.51 หมายถึง มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.50 – 2.51 หมายถึง ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.50 – 1.51 หมายถึง น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.50 – 1.00 หมายถึง น้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า นักศึกษาเป็นเพศหญิง จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และเพศชาย จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ มีอายุ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.75 รองลงมาคือ อายุ 18 - 19 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33 และอายุ 20 - 21 ปี คิด เป็นร้อยละ 32.25

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 120 คน ร้อยละ 30 คณะวิทยาการจัดการ จำนวน 99 คน ร้อยละ 24.75 คณะครุศาสตร์ จำนวน 88 คน ร้อยละ 22 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 49 คน ร้อยละ 12.25 และ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 44 คน ร้อยละ 11

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาในระดับชั้นปีการศึกษาปีที่ 4 จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28 ระดับชั้นปีการศึกษาปีที่ 3 จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.75 ระดับชั้นปี การศึกษาปีที่ 1 จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21 ระดับชั้นปีการศึกษาปีที่ 2 จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 และระดับชั้นปีการศึกษาปีที่ 5 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือ Line จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.75 YouTube จำนวน 80 ร้อยละ 20 Google จำนวน 49 ร้อยละ 12.25 Instagram จำนวน 44 คน ร้อยละ 11 และ Twitter จำนวน 8 คน ร้อยละ 2

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ความถี่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (ต่อสัปดาห์) ทุก วัน จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาคือ 3-4 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 5-6 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 และ 1-2 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในแต่ละครั้ง 3-4 ชั่วโมง จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาคือน้อยกว่า 1 ชั่วโมง จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 1-2 ชั่วโมง จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 และมากกว่า 4 ชั่วโมง จำนวน 64 คน ร้อยละ 16.5

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ช่วงเวลาใดบ้างที่นักศึกษาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ช่วงเวลาว่าง จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือช่วงเวลาเรียนหนังสือ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ช่วงเวลาก่อนเข้านอน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ช่วงพักรับประทานอาหาร จำนวน

55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.75 ช่วงเวลาเข้าห้องน้ำ จำนวน 40 คน คิด เป็นร้อยละ 10 และช่วงเวลาก่อนท้องถนน จำนวน 25 คน ร้อยละ 6.25

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อรับข้อมูล ข่าวสารและความรู้ จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือเพื่อสนทนา ติดต่อดูสาร จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.75 เพื่อความบันเทิง จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22 เพื่อแบ่งปันข้อมูล แชรรูปภาพ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.25 และเพื่อชมหรือเลือกซื้อสินค้า ออนไลน์ จำนวน 44 คน ร้อยละ 11

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่เครื่องมือที่ใช้เชื่อมต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ สมาร์ทโฟน จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.75 รองลงมาคือโน้ตบุ๊ก จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 แท็บเล็ต จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่ใช้สถานที่ของนักศึกษาใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์บ่อยที่สุด หอพัก จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.25 รองลงมาคือมหาวิทยาลัย จำนวน 140 คน คิดเป็น ร้อยละ 35 บ้าน จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.25 และร้านอินเทอร์เน็ต จำนวน 30 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.5

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาโดยเฉลี่ยต่อเดือน 200–400 บาท จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.25 รองลงมาคือน้อยกว่า 200 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 19 มากกว่า 800 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19 และ 600-800 บาท จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.75

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านความคิด ในภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11 (S.D.=0.63) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ การสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีประโยชน์ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน มีค่าเฉลี่ย 4.92 (S.D.=0.27) อันดับที่ 2 คือ เข้าไปส่งข้อความส่วนตัวและบริการบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ย 4.28 (S.D.=0.46) อันดับที่ 3 คือ ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการติดต่อดูสารและพบปะสังสรรค์กับเพื่อน มีค่าเฉลี่ย 4.14 (S.D.=0.53) อันดับที่ 4 คือ การติดตามข่าวสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์มีการอัปเดตข้อมูลได้รวดเร็วขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.10 (S.D.=0.29) อันดับที่ 5 คือ การขายสินค้า ออนไลน์ เล่นเกมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ย 4.00 (S.D.=0.90) อันดับที่ 6 คือ สามารถใช้ประโยชน์ทางธุรกิจและความบันเทิง มีค่าเฉลี่ย 3.94 (S.D.=0.96) อันดับที่ 7 คือ ค้นหาข้อมูลข่าวสาร สินค้าและบริการ มีค่าเฉลี่ย 3.90 (S.D.=0.62) อันดับที่ 8 คือ สามารถค้นหาข้อมูลได้ สะดวกและรวดเร็ว มีประเด็นที่สนใจได้โดยตรง มีค่าเฉลี่ย 3.75 อันดับที่ 9 คือ ซื้อขายสินค้าและบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ มี ค่าเฉลี่ย 3.69 (S.D.=0.85)

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านความรู้สึก ในภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 (S.D.=0.63) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีข้อมูลเนื้อหาที่น่าเชื่อถือสะดวกรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย 4.92 (S.D.=0.27) อันดับที่ 2 คือ เข้าไปอัปเดตข่าวสาร คลิปวิดีโอ มีค่าเฉลี่ย 4.28 (S.D.=0.49) อันดับที่ 3 คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ย 4.13 (S.D.=0.55) อันดับที่ 4 คือ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีข้อมูลเนื้อหาให้เปิดรับข่าวสารกว้างและหลากหลาย มีค่าเฉลี่ย 4.12 (S.D.=0.32) อันดับที่ 5 คือ เข้าไปอัปเดตข่าวสารความเคลื่อนไหวใน สถานการณ์ที่กำลัง เป็นกระแสนิยม มีค่าเฉลี่ย 4.01 (S.D.=0.89) อันดับที่ 6 คือ การสนทนาผ่านโปรแกรมสนทนา มีค่าเฉลี่ย 3.96 (S.D.=0.97) อันดับที่ 7 คือ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.91 (S.D.=0.59) อันดับที่ 8 คือ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นบริการที่มีประโยชน์ทันสมัย มีค่าเฉลี่ย (S.D.=0.77) อันดับที่ 9 คือ เข้าไปดู MVละครซีรีส์ ออนไลน์คลิปวิดีโอที่สนใจ มีค่าเฉลี่ย 3.69 (S.D.=0.84)

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการกระทำ ในภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.96 (S.D.=1.01) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ สามารถแสดงแบ่งปันความคิดเห็นกับผู้อื่นในประเด็นต่างๆได้ มีค่าเฉลี่ย 4.72 (S.D.=0.44) อันดับที่ 2 คือ สามารถเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้นข้อมูลเพื่อ

การศึกษาได้ มีค่าเฉลี่ย 4.16 (S.D.=0.98) อันดับที่ 3 คือ สามารถสร้างกลุ่มเพื่อนๆและกลุ่มเครือข่ายที่มีความสนใจเรื่องเดียวกัน มีค่าเฉลี่ย 4.01 (S.D.=0.79) อันดับที่ 4 คือ ส่งข้อความหรือสนทนาผ่านทางสังคมออนไลน์ด้วยเสียง มีค่าเฉลี่ย 3.90 (S.D.=1.31) อันดับที่ 5 คือ สามารถนำเสนอผลงานตนเองและเผยแพร่เรื่องราวของตนเองได้ มีค่าเฉลี่ย 3.90 (S.D.=0.97) อันดับที่ 6 คือ แลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการกับบุคคลอื่น มีค่าเฉลี่ย 3.76 (S.D.=1.22) อันดับที่ 7 คือ ติดตามและแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ต่างๆทางสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.63 (S.D.=1.36) อันดับที่ 8 คือ สามารถสร้างอัลบั้มรูป โพสต์ ข้อความ รูปภาพ แบ่งปันรูปภาพกับกลุ่มเพื่อนในเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ย 3.62 (S.D.=1.08)

อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อภิปรายผลการศึกษาดังนี้

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเพศชาย และเพศหญิง อายุ 21 ปี ศึกษาในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มากที่สุด ส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นปีการศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ใช้งานบ่อยที่สุดประเภท Facebook เป็นลำดับที่ 1 เลือก Line เป็นลำดับที่ 2 และเลือก YouTube เป็นลำดับที่ 3 Facebook เป็นการติดต่อสื่อสารแบบครบวงจร ความถี่การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ทุกวัน ระยะเวลาการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่อครั้ง คือ 3-4 ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ขวัญวิทย์ ตาน้อย [6] ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบพฤติกรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์และเพื่อศึกษาแรงจูงใจที่มีต่อการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ชั้นปีการศึกษาที่ 4 ส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน (จากผู้ปกครอง) เท่ากับ 8,001-10,000 บาท ช่วงเวลาที่เข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ ช่วงเวลาว่าง กิจกรรมที่นิยมใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ เพื่อรับข้อมูลข่าวสารและความรู้ เครื่องมือที่ใช้เข้าเครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ สมาร์ทโฟน/โทรศัพท์มือถือ สถานที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์บ่อยที่สุด คือ หอพัก และค่าใช้จ่ายในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยเฉลี่ยต่อเดือน 200-400 บาท

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอันดับที่ 1 คือ ด้านความคิด มีค่าเฉลี่ย 4.11 รองลงมา คือ ด้านความรู้สึกรู้สึก มีค่าเฉลี่ย 4.08 และด้านการกระทำ มีค่าเฉลี่ย 3.96 สำหรับด้านความคิด นักศึกษามีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต [7] ที่กล่าวว่า สิ่งที่บุคคลกระทำแสดงออกมาตอบสนองหรือโต้ตอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการใดสภาพการ หนึ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

จากปัญหาระบบอินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วต่ำ ส่งผลให้เสียเวลาในการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งความ รวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลนั้นถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ ดังนั้นควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการ ให้มีความเร็วในการรับส่งข้อมูลให้มากยิ่งขึ้น

จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการใช้งานที่ 3 - 4 ชั่วโมงซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างมากโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่ในการสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์มีประโยชน์ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อนการติดตามข่าวสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์มีการอัปเดตข้อมูลได้รวดเร็วขึ้น สามารถค้นหาข้อมูลข่าวสารสินค้า การขายสินค้าออนไลน์ เล่นเกมออนไลน์และบริการได้สะดวกและรวดเร็ว มีประเด็นที่สนใจได้โดยตรง ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารและพบปะสังสรรค์กับเพื่อน ซึ่งในส่วนนี้ผู้ปกครองหรือสถานศึกษา ควรมีการแนะนำให้นักศึกษารู้จักแบ่งเวลาในการใช้งานให้ เหมาะสม สามารถเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้นข้อมูลเพื่อการศึกษาได้

ควรมีการอบรมถึงข้อดีและข้อเสียของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ให้กับนักศึกษา อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างความปลอดภัยในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ถูกต้อง

จากผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษา พบว่า 3 ลำดับแรก คือ Facebook Line และ YouTube ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีช่องทางการ ติดต่อสื่อสารกับนักศึกษาให้หลากหลายโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหนึ่งในการ ประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรม การนำเสนอ รวมทั้งการเรียนการสอนด้วย เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพผลมากยิ่งขึ้น สามารถทำให้เกิดแรงกระตุ้นได้ง่ายและสิ่งที่น่าสนใจคือ การบอกปากต่อ ปาก หรือกดแชร์แบ่งปันข้อมูลกันนั่นเอง ซึ่งคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน มักจะเชื่อคำพูดของบุคคลในกลุ่ม ตนเองมากกว่าการจะไปเชื่อโฆษณาโดยตรงนั่นเอง จากเหตุผลดังกล่าว บริษัท หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ควรจะเห็นมาให้ความสำคัญในการสร้างแบรนด์การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทางนี้เพิ่มมากขึ้น ควรมีการศึกษารูปแบบการนำเสนอ ให้ดึงดูดกับกลุ่มเป้าหมาย รวมไปถึงการจัดกิจกรรม ผ่านหน้าเว็บเพจของตนเพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมาย และยังเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกลับกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรง อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข่าวสารของมหาวิทยาลัยให้นักศึกษาได้รับทราบ

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1) ควรทำการศึกษาปัญหาและผลกระทบของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อสังคม เพื่อมาขยายผลงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
- 2.2) ควรทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แบบเชิงลึก เพื่อได้ผลการวิจัยที่เฉพาะเจาะจงกับประเด็นของนักศึกษาต่อการสอนรูปแบบใหม่
- 2.3) ควรมีการศึกษาแบบเปรียบเทียบประชากรแต่ละกลุ่มเพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างประชากร ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มได้เหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏนครศรีธรรมราช” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดีจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ตลอดจนได้รับคำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานในครั้งนี้จากอาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศทุกท่าน

บรรณานุกรม

- [1] นิตนา ฐานิตธนกร และปรัศนียากรณ์ สายปิมแปง. Beauty Blogger: ผู้ทรงอิทธิพลด้านความงามบนโลกออนไลน์. วารสาร สุทธิปริทัศน์ 2554; 27(81), 112.
- [2] พรพิไล ธงอาจ. สื่ออินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวัน. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.apkamokki.blogspot.com>.
- [3] กัญจนพร บุญมั่น. พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา, 2558.
- [4] วิเคราะห์การใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทย. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2560, จาก <https://brandinside.asia/survey-internet-thailand-user-2559>.
- [5] เครือข่ายสังคมออนไลน์. สืบค้น 23 เมษายน 2560, จาก <http://phutthawan.blogspot.com>.
- [6] ขวัญวิทย์ ตาน้อย. พฤติกรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2554.
- [7] สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.